

Radboř.

Ves Radboř položena jest s pět čtvrtí hodin cesty od Kolína k jihu (314 *m*). Pěkný pohled na osadu jest s návrší od Suchdola. V okolí nalezne chodec ne jeden půvabný koutek krajinářský, zvláště u mlýna Schodeckého, Červeného, Kohoutovského a v Bažantnici.

Radboř s Kořenicemi čítá (1890) 83 domy se 748 obyvateli Čechy (149 na 1 *km*²). Radboř o sobě čítá 29 domů se 355 obyv. Mužů jest 365, ženy 383; svobod. 214 m. 215 ž., ženatých a vdaných 132 m. 135 ž., ovdovělých 19 m. 33 ž., katol. 735, evang. aug. 1, israel. 12.; čísti a psátí znali 273 m. 251 ž., jen čísti 8 m. 8 ž., neznali 84—64 m. 124—65 ž., v stáří do 16 let 137 m. 130 ž., produktivních 193 m. 225 ž., přes 60 let 35 m. 28 ž.

Dle zaměstnání jsou v Radboři: Hostinští 3, kupci 2, tezník 1, kováři 2, kolář 1, obuvníci 2, úředníků 9, krejčí 1, ostatní lid dělný.

Kat. rozloha zabírá 5.07 *km*². Rolí 409 *ha* 72 a 52 *m*², luk 24 *ha* 14 a 93 *m*², zahrad 12 *ha* 29 a 39 *m*², pastvin 29 *ha* 72 a 12 *m*², lesů 4 *ha* 87 a 57 *m*², zastav. 7 *ha* 49 a 63 *m*², skal a písč. 2 a 48 *m*², cest atd. 18 *ha* 37 a 31 *m*². Obci Kořenické náleží 19 *ha* 38 a, velkostatku 249 *ha*, 59 a, záduší 5 *ha* 13 a, škole 99 a 16 *m*², jednotlivcům ostatek.

Půda pozemků jest hluboká, štěpná červinka.

R. 1897 napočítlo se: 60 koní, 228 kusů hov. dob., 400 ovec, 12 koz, 84 vepř.

Radboř jest farní a školní obec, tvoříc s Kořenicemi místní a katastrální obec. Stanice železniční dráhy Kolín-Čerčany a pošta jest v místě, telegrafní v Kolíně.

R. 1898 platilo se daní 12179 K 38 h, obecních přírůžek 42⁰/₆.

V Radboři jest cukrovar na výrobu granulátu (B. Mandelík), mlýny Schodecký, Hrázský a Skokanovský.

Sídlí tu Čten. beseda, Spof. a záj. spolek, Živnostenské společenstvo a Sbor dobr. hasičův.

Názvy tratí:

Role: U bažantnice, U granátnice, V otechách, Za maňasy, Na skalce, Na trubech, Na ovčáče, Na růženci.

Luka: Pod granáticí, Pod hájem, V bažantnici.

tato jména bývalých sedláků, jichž příbytky byly vesměs pustý: Dvořákovský 150 korců, Balcarovský 150 k., Vítovský 120 k., Škodovský 120 k.; dále chalupníky: Dubovský 15 k., Krčmovský 16 k., Tuřánovský 9 k., Tonžerovský 6 k., Sejfovský 6 k. a Votavovský 6 k. (AZ. Kouř.)

Teprve r. 1661 koupil pustinu Kbělskou hr. Jan Fridrich Trautmansdorf ve dražbě za 6125 zl. (DZ. 313. F 24.) Vymýtil potom r. 1664 les a ves obnovil, vztyčiv tu 2 usedlosti selské a 11 chalup. Na místě druhého dvora založil hospodu, kovárnu, nájemnickou chalupu a 4 domky. Tak povstala osada Kbělky. Z koupeného statku odprodal 77 korců rolí, které byly mezi Lošany a Zibohlavy, hr. Václ. Jiřímu Holickému ze Šternberka k Radovesicům za 600 zl. Po něm dědil syn jeho hr. Adam Trautmansdorf (1699—1713).

Za jeho držení čítal roku 1713 dvůr ve Kběle 620 korců rolí, 4 korce zahrad, luk 54 korce, suchý rybník u Zibohlav, pastvin 3 korce a 2 rybníky, hořejší a střední na 10 kop násady. Ve vsi drželi: Jan Šauer 68 k., Jiří Ryšavý 63 k.; chalupníci: Jiří Dočkal 11 k., Rehoř Šauer 8 k., Matěj Ryšavý 9 k., Jakub Dostal 9 k., Jiří Polda 8 k., Jiří Douda 9 k., Matěj Váňa 8 k., Václav Vokurka 8 k., Jan Mecredode 16 k., Jan Mašín 10 k., Jiří Novák 8 k. Na Kbělku držel krčmář 8 k., panská chalupa $\frac{1}{4}$ k., kovář 4 k., domky Jana koninníka 3 věr., Jana Komárka 3 věr., Jana krejčího 1 věr. a Kučera 1 věrtel = 259 korců. (AZ.)

Hrabě František Adam z Trautmansdorfu prodal r. 1713 panství Pečecké se Kbělem Karlu Jáchymovi hr. z Bredova. Týž upadl však r. 1734 ve křidu, a Kbel ujal na dluh 31.676 zl. Jan Vilém sv. pán z Pfefferhofu; týž chtěje míti místo statku peníze, prodal jej 2. ledna 1739 za 29.500 zl. rytíři Janu Karlovi Náchodskému z Neydorfu. (DZ. 507. D 4.)

Rodina Náchodských, původem z města Náchoda, byla r. 1612 v osobě Adama Náchodského, jenž byl úředníkem bohatých pánů Smiřických, povýšena do stavu erbovního a později přijata ve stav rytířský. Jan Karel Náchodský hospodařil na Kběle dlouho, až r. 1761 prodlévaje v hostinci U zlaté hvězdy v Kolíně, mrtvicí raněn sešel náhlou smrtí, maje věku 65 let, a pochován na hřbitově kostela děkanského. Po něm zůstaly dívky Ignác a Antonie a vdova Lidmila, rozená Jestřibská z Riesenburka. Tato provdala se r. 1763 za rytíře Václava Sádlo z Vražného, jenž několik roků spravoval statek Kbělský, až mladá Antonie Náchodská vdala se za rytíře Václava Jeníka Zásadského z Gamsendorfu a Kbel držela společně s bratrem svým. Týž Ignác Náchodský z Neydorfu zemřel 20. ledna r. 1804 a zůstavil syna 14-letého Emanuele. Kterýž dospěv let rozumných sloužil čisají jako poručík u praporu myslivců ve válkách Napoleonských. Leč ohluchnuv ve běhu válečném, jako major mimo službu r. 1813 usadil se na statku Kbělském, tehdaž v příčině taxy dědičné

odhadnutém na 93.825 zl. Zde hospodařil drahná léta, pro svou rozšafnou, upřímnou a vždy veselou povahu oblíben jsa u všech, kdož ho znali. Zemřel 19. ledna 1873, maje věku 83 let. Kromě pěti dcer zůstavil pět synů Ignacia, Ludvíka, Emanuele, Kristiana a Štěpána, vesměs důstojníky v armádě císařské. Ti pak r. 1876 prodali rodinný statek svůj za 215.000 zl. panu Janu Frauenbergovi, prve hospodářskému řediteli na sousedním statku Radbořském, jehož starší syn Jan nyní statek drží.

K zemskému statku Kbělskému po výkupu polí poddanských r. 1849 náleželo 292 jitra 1461⁰ rolí, 32 jitra 661⁰ luk a suchých rybníků, 2 jitra 306⁰ zahrad, 1 jitra 1191⁰ pastvišť; k tomu náležel od r. 1739 též les na Dubině blíže Uhlířských Janovic v ploše 121 jiter 681⁰, ale rytíř Emanuel Náchodský r. 1870 odprodal ho za 30.000 zl. ke statku Radovesickému. (Som. Časl.)

R. 1786 čítaly se ve Kběle 34 domy a na Kbělku 7 čísel, do r. 1843 vzrostl Kbel na 48 čísel se 313 obyvateli a na Kbělku zůstalo 7 domků se 67 usedlými.

Kostel Nanebevzetí P. Marie.

Kostel Kbělský, jehož štíhlá věž daleko do Polabí se dívá, patří mezi svatyně, kteréž ve 14. století od drobné šlechty zemanské s pomocí chudých lidí hojně byly stavěny a pro spásu duší bohatě nadávány.

Skládá se z oltářnice pěti stranami osmiúhelníka uzavřené, obdélníkové lodi a věže. Kněžiště (4.72 m široké a 4.90 hluboké), přepíná křížová klenba, jejíž žebra spočívají na pětibokých římsovitých konsolkách a protínají se v hladkých svornících. V severní zdi spatřujeme gotický obložený vchod do sakristie, kteráž má v oblouku lehce lomeném valenou klenbu. Na straně evangelní jest ve zdi jednoduchá kamenná schránka na Nejsvětější. Loď chrámová (13.30 × 7.62 m) kryta jest plochým dřevěným stropem a osvětlena 2 páry oken novějšího původu. Na jižní straně má vchod o lomeném oblouku s kamenným obložením velmi plochého profilu. V čele chrámu tyčí se vysoká věž, druhdy o 3 patrech. V nejvyšším zazděna jsou 4 okna o lomeném oblouku. V přízemí nalézáme místnost s křížovou klenbou, kterouž osvětluje z jihu střílnovité okénko.

Kolem kostela rozkládá se hřbitov, a při jižní jeho zdi ohradní vypíná se osmihranná zvonice. Dříve mívala na trámovi letopočet 1686. Visí v ní 3 zvony. Oba menší ulity jsou r. 1884 u Hillera v Brně ze zvonu, kterýž l. 1592 zhotoven v Hoře Kutné skrze mistra Davida. Největší (prům. 0.83, výška 0.67 m) dal přelíti l. 1664 hr. Jan Fridrych z Trautmansdorfu a choť jeho Marie Klára, jak ohlašuje nápis:

voval faru kněz Duchek, jenž 22. listopadu směnil s knězem Janem ze Zibohlav. (LC, LE.)

Od válek husitských byli ve Kbele faráři podobojí a později luteránští. R. 1495 odešel ze Kbele kněz Prokop do Kolína. R. 1507 přijel sem na visitaci husitský biskup Filip de Villanova spolu se Svatomírem, děkanem Kutnohorským a s Bartošem z Prácheňan majíce s sebou přes 40 jízdných. R. 1532—33 jmenuje se kněz Michal, a r. 1543 odešel do Kutné Hory ke kostelu P. Marie kněz Martin. (DK. I, DP. I, AKh.)

R. 1634 Sasové vypálivše ves i kostel spustošili. Teprve r. 1664 dal jej hr. Trautmansdorf povrchně opravit. Poněvadž spustošením vsi zašly hojné pozemky farní, daroval obnovenému kostelu 15 korců polí a přikázal jej k faře Nebovidské. R. 1778 přidělen byl k Lošanům.

Časem schátral starožitný kostel do té míry, že v l. 1813 až 1814 ani služby Boží v něm se nekonaly. Proto postavil roku 1815 rytíř Emanuel Náchodský svým nákladem novou střechu kostelní. Požárem r. 1874 zkažen byl docela a nemaje jmění vlastního dlouho byl vydán žívlům na pospas. Teprve přičiněním P. Josefa Poláka, faráře Lošanského, a zvláště Františka Josefa, řídícího učitele ve výslužbě, osadníci i sousedé sbírali peněžité prostředky, a tak do r. 1886 svatyně Kbělská nákladem 6000 zl. opět slušně obnovena a požehnána. (Farní kn. pam. a účty kost. v Lošanech.)

Paměti.

Radboř, vlastně Ratiboř, osobním svým jménem patří k starobylým osadám slovanským. V okolí nalezeny hojně zbytky starověkého osídlení. Tak v cihelně spatřují se popelovité jámy se střepy typu staršího (PA. III, 330). Při stavbě cukrovaru odkryto rozsáhlé pohřebiště s věcmi kamennými a bronzovými (PA. III, 141). V zahradě p. Vondráčka udeřeno na množství popelnic, jež však nezachovány. Při stavbě nádraží nalezeny 4 popelníčky typu lužického; v jedné byl bronzový kroužek, dále bronzová mince císaře Maxima (235—238) a stříbrné mince císaře Gordiána (238—244).

Nad mlýnem Hrázským, kde říká se »Na hradišti«, spatřujeme na ostrožné příkrce do údolí spadající zbytky hradiště, na němž vyorány střepy s vlnovkami vodorovnými i lomenými rýhami. Hradiště bývalo od jihu přístupno a kolkolem valem a příkopem chráněno (AV. I, 20.)

Ratboř uvádí se jménem poprvé r. 1352, kdy byla tu tvrz a ves farní. Majiteli zboží byli tehdy Horníci, jmenovitě r. 1369 Mikuláš Velkuš, r. 1386 a 1389 Mikuláš Wonderbute, po němž tvrz i ves měly spadnouti na krále, v l. 1393—1403 Martin Oderin. Týž nadal r. 1393 ke kostelu Božího Těla a sv. Barbory v Hoře Kutné svého kaplana, jemuž na výživu pojistil 10 kop platu věčného ze dvora a dědictví svého v Ratboři (LC, LE. VI. 109, DD. 13 f 208). Na jiném velkém dvoře v Ratboři pojistil r. 1400 Horník Petr z Písku rovněž 10 kop platu oltářníkovi u P. Marie v témž kostele. Leč v zimě r. 1402—03 spustošilo vojsko Sigmunda Uherského ves tou měrou, že zašla na kolik století. Řečený plat zapsán potom (1405) na Suchdole.

R. 1417—23 držel statek Ratboř Jakub Wolgemut, písař mince, kterýž jej před r. 1431 odevzdal švakru Hanuškoví Glencloví. (H XII. 278.)

Když potom statek odúmrtí připadl komoře královské, daroval r. 1469 král Jiří všechno právo na tvrz, dvoru a vsi věrnému služebníku svému Janu Hrabáni z Přerubenic, zámekému hejtmanu v Kolíně. O něm slyšíme posléze r. 1486, kdy koupil díly Bořetic a Sedlova. (DD. 5. f 256, 16. f 386). Po něm dědili bratři Mikuláš a Jaroslav Hrabáňové z Přerubenic, kteří drželi Suchdol a Ratboř. (H XII. 140). Potom byli tu pány Ctibor, Čeněk a Oldřich bratři z Pařízku (1504—17), Jan ze Skalice (1524—26), Jindřich Voděradský z Hrušova (1527—35) a po něm Jindřich z Vrchovišt. Týž byl zabit v Hoře K. r. 1540 v šarvátce hostinské u Bakařů Janem Firšicem, načež vdova jeho Kateřina z Rokyc roku 1542 prodala Ratboř tvrz i dvůr poplužní se vsí (pustou), mlýnem

při potoce a podacím kostelním za 1.000 kop č. vladyce Václavu Popelovi z Vesce, jenž držel také Suchdol a Pašněves. (DP. I, 104, DZ. 1 K 1.)

Popelové z Vesce bujností, nevázaností a zvůli měli málo sobě rovných. Odtud ne jeden z nich násilnou smrtí ze světa sprovoden. Také Václav Popel takto sešel. Stalo se r. 1547, že zůstal „na stav“ v nějaké krčmě v Kolíně a dotíral nejprv řečí na Čeňka Dašického z Barchova, potom zbraní, až tento jej jedním silným rázem probodl. (DP. I, 76.) Václavovi synové hned po smrti otcově se rozdělili, při čemž Jan ujal se Suchdola a Ratboře. Byl však práč a násilník takový, že se mu daleko široko málo kdo vyrovnal. Útraty soudní, ustavičné jezdění a potulky po krčmách ztenčovaly jmění po otci zděděné. Proto prodal r. 1564 Ratboř a Hranice se vsí Bohúňovici za 5500 kop č. rytíři Jiříku Voděradskému z Hrušova a na Dobřeni. (DZ. 56 M 10.)

Bohatý tento zeman připojil Ratboř ke statkům svým Dobřeni a Sionu a jsa hospodářem skrblivým a schránlivým prikoupil k tomu r. 1571 také Suchdol a r. 1575 hrad i panství Malešov a tak sehnal statek oceňovaný dobře za 150.000 kop a tři hodiny od severu k jihu zděli. Leč toto bohatství jeho vzbudilo mu nemálo nepřízně, zvláště když v onom kupování Malešova přeplácel jiné koupěchtivé pány a zemany. R. 1580 pak byl pro lichvu a nějaké podvody ke právu zemskému pohnán, hrdla i statku odsouzen. Manželka jeho se sedmi dítkami klekajíc prosila za přímluvu při císařovně, při dceři její královně francouzské a jiných mocných osobách, aby byl rozsudek zmírněn. Druhý den po odsouzení s dětmi před soudem zemským samým klečíc a žalostivě naříkajíc, o milost prosila u velkém pohnutí všech přítomných. Soudcové nedali se obломiti a rytíř v Praze 20. října stat. Jda k smrti promluvil prý: „Na mně to začíná a na mně přestane“; úsudek to nesvědčící o nestrannosti soudů tehdejších. Dokládá též souvěký kronikář Dačický, že to, co on páchal, již ledakdos provozuje a páše a zvláště židé svobodně a zjevně. Mrtvé jeho tělo pohřbeno jest v Dobřeni s pláčem a lkáním jeho pozůstalých. Statky jeho měly po právu připadnouti králi; císař Rudolf II. také v skutku dal pro svou komoru zabavit panství Malešovské se Sionem. Dědicům popraveného ponechal z milosti statky Dobřeň, Suchdol, Hranici a Ratboř. Zbyla pak po panu Voděradském vdova Anna z Dobřenic se syny Janem Henrichem, Václavem a Bohušem a třemi dcerami. Z mladých pánů Voděradských zemřel Jan Henrich svoboden r. 1587, bratří jeho potom roku 1592 rozdělili se tak, že Bohuslav vzal Suchdol s Hranicí, Václav ale Dobřeň a Ratboř. Václav Voděradský z Hrušova, maje za manželku Annu ze Lstibře, ke svým statkům r. 1596 prikoupil sousední statek Kbel za 5050 kop a držel též dům v Praze na Novém Městě, zvaný „u Červených zvonečků“ (č. 38. proti Platejsu), kdež choval sobě pěknou

knihovnu. V tom domě i zemřel dne 23. dubna 1606 a pochován byl v Dobřeni. Po něm zůstaly pouze dvě dcery, z nichž Kateřinu již r. 1604 provdal za Ondřeje Horňáteckého z Dobročovic a na Zbraslavicích, kdežto sestra její Lidmila r. 1609 provdala se za Jindřicha Šanovce z Šanova, purkrabí na hradě Pražském. (DZ. 32 B 7, 133 C 27.)

Při dědickém rozdílu dostala statek Dobřeň mladší dcera Lidmila, ale pro hojné dluhy na něm váznoucí prodala díl svůj Kateřině (1610); leč i ta nemohouc jej zdržeti prodala za dva měsíce statek manželu svému (DZ. 133 C 27 D 1.)

Ratboř postoupila zeti svému paní Anna Voděradská již r. 1608. (DZ. 26 D 30, 140 B 28.) Pan Ondřej Horňátecký z Dobročovic byl hospodárný jako předchůdcové jeho; zemských statků sice nepřikupoval, ale za to shromáždil sobě nemalou hotovost peněz, jež se mu v těžkém čase dobře hodila. R. 1618 vypuklo v zemi povstání evangelických stavů, k němuž se přidal i pan Horňátecký. Ačkoliv se při tom choval jako v pozadí, po bitvě Bělohorské přece neušel trestu. R. 1622 byly mu statky Zbraslavice, Dobřeň a Ratboř v 112.168 zl. soudní cestou odhadeny, z čehož třetí díl měl připadnouti komoře královské. Však ze strachu před horším trestem byl již dříve i s manželkou svou odstoupil od víry evangelické a učinil vyznání víry katolické, proto bylo mu od zemského místodržitele, knížete Karla z Lichtensteina, dovoleno, že směl statky Zbraslavice, Dobřeň a Ratboř s placením oné pokuty, 37.389 zl. 20 kr. vykoupiti a potom dále je držeti. (BK. 168.) Jest na snadě, že v tom užil přímluvy svého svata, mincmistra Viléma z Vřesovic, jenž byl r. 1616 pojal za manželku paní Lidmilu Šanovcovou z Hrušova, sestru paní Horňátecké. R. 1623 přikoupil pan Horňátecký za 4396 zl. i statek Sedlov u Ratboře. Zemřel, tušíme, 1627 a v napotomních bouřích válečných, zvláště v letech 1634 a 1639 statky jeho dědiců velice jsou spustošeny od Sasů a Švédů. Vdova jeho Kateřina, sedíc na Štipoklasích u Zbraslavic, prodala roku 1646 svůj statek Ratboř, tvrz a dvůr s mlýnem spáleným, podacím kostela, k tomu ves Kořenice za 10.000 kop miš. (11.666 zl. 40 kr. rýn.) Jindřichu Kraftovi z Lammersdorfu, cís. plukovníku u kyrysníků, pánu na Černíkovcích v Hradecku. (DZ. 304 F 28.) Její dcera Apollonia potom r. 1652 prodala téměř panu Kraftovi svůj spustlý statek Sedlov, tak jak po otci ho sdělila, za 2.600 zl., a odtud ten stateček při Ratboři zůstával až po naše časy. (DZ. 307 Q 13.)

Pan Jindřich Kraft zemřel r. 1659, a zůstavil syny Leopolda Viléma, Karla Václava, a dceru Marii Lidmilu. Ale toto potomstvo žilo jen na krátko; neboť Leopold Vilém Kraft zemřel r. 1663, bratr jeho Karel Václav následoval ho v smrti již r. 1672 a zůstavil těhotnou vdovu Lidmilu Františku, jež byla potomkem starožitného rodu Vítů ze Rzávého. Tato paní porodivši sirotka k životu nespůsobilého, již r. 1673 po něm

sdělila všechno bohatství Kraftovské, statky Černíkovice a Ještětice, Ratboř a Sedlov, i dům v Praze blízko kostela Týnského. (DZ. 113 M 14, 115 D 11.) Jsouc mladou vdovou, provdala se na podzim r. 1673 za Ferdinanda Viléma hraběte Popela z Lobkovic. Statek Ratbořský zvelebila nemálo. Spálený mlýn, jenž stál podle dvorem při rybníku a potoce, za 10 kop úroku prodala mlynáři Matěji Schodeckému s povinností, aby mlýn vystavěl; potom dala poblíže při témž potoce postaviti dva nové mlýny, Hrázský a Skokanovský, kteréž tak nazvány po prvních držitelích. Ke každému z těch tří mlýnů dala po 14 korcích rolí panských k užívání. Dále zbudovala při dvoře Ratbořském novou krčmu, kovárnu, domek pro zámečnicka a domek pro tři podruhy; všem na rozdíl vykávala 13 korců panských rolí k užívání. Tak učinila počátek nové vsi Ratboři, ježto stará ves Ratboř již r. 1402 zašla. Zemřela r. 1710 bezdětna, odkázavši statky své matce staříčké, paní Kateřině Salomeně Vítové, rozené Příchovské z Příchovic. (DZ. 495 B 17.) Tato paní pak hned r. 1711 prodala tvrz a ves Ratboř s dvorem poplužním, krčmou, třemi mlýny a podacím kostela, ves Kořenice, ves Sedlov s dvorem poplužním a se vším příslušenstvím za 52.400 zl. hraběti Leopoldu Věžníkovi z Věžník (DZ 414 G 2.), kterýž koupiv r. 1712 sousední statek Pašinku a r. 1716 odlehlý statek Skalici u Zbraslavic, obě k Ratboři připojil.

K r. 1713 popisuje se Ratboř takto: Při panském domě dvůr poplužní velký, k němuž se drží 765 $\frac{1}{2}$ korce rolí dobrých v 17 dílcích, dvě louky na 10 čtyřspřežních vozů sena, tři zahrady o 12, 7 a $\frac{1}{2}$ korcích výměry, želnice pod 4 korce, rybníky Hrázský (na 20 kop násady rybí), Skokanovský (na 20 kop), k Kbelu (12 kop), k Pašince (12 kop), u Kořenic (16 kop), Prádlu (půl kopy), Kaciř (10 k.), Nový (8 k.), Nadýmač (10 k.), Jordán (8 k.), k Sedlovu (půl k.). Ve vsi Ratboři byli osedlí Jan Špalek, panský krčmář, jenž užíval 6 korců panských rolí, Václav Pička, panský kovář (3 k. rolí), Jan Anbelang, panský zámečnick (4 k. rolí), a v jiných domkách panských dělníci Jan Pokorný, Daniel Švolba a Jíra, kolář. Dole při potoce Jan Schodecký, mlynář ve mlýně Hrázském (1 složení a 2 stoupy), Daniel Formánek ve mlýně Skokanovském (2 složení a 2 stoupy), a nejmenovaný mlynář ve mlýně prostředním či Schodeckém (2 složení a 2 stoupy); mlynáři užívali úhrnem 39 korců panských rolí. Role od záduší kostela sv. Václava (výměr neudán) po částech dávány v nájem dočasný těm, kdo lépe sdělávali, a to vždy za třetí mandel k záduší. (AZ. Časl.)

Nejbližším sousedem hraběte Věžníka na Ratboři byl hrabě Karel Jáchym z Brédova (Bréda), kterýž chtěje zboží své zaokrouhliti přeplatil r. 1723 Ratboř o 40.000 zl. a připojil ji k Pečkám. (DZ. 497 L 26.) Nový majitel pak hned dal sbourati starou tvrz v Ratboři i s tvrdou věží a na tom místě postavil nový úhledný zámek s parkem a opodál pěknou bažantnici za-

ložil. Leč pro nerozumné hospodářství, na němž lpěla kletba poddaných, upadl hrabě Bréda r. 1734 v křidu, rozsáhlé statky jeho odhadnuty a ve dražbu dány. Tím způsobem prodány jsou r. 1736 statky Ratboř, Sedlov, Pašinka a Skalice, ač odhadnuty v 130.000 zl., jen za 114.000 zl. hraběnce Marii Karolině Khevenhüllerové, rozené hraběnce z Meče, paní na Hrádku nad Sázavou. (DZ. 506 D 21.)

Nová vrchnost Ratbořská vynikala vzácným postavením. Pán hraběnky Marie Karoliny byl hrabě Jan Josef Khevenhüller, bohatý statkář v Korutanech a Rakousích, zlatého rouna rytíř, JMC. nejvyšší komoří a státní ministr; r. 1763 povýšen byl ve stav knížecí, a zemřel r. 1782. Za nové vrchnosti stavěním nových domků řemeslnických a dělnických rozšířena ves Ratboř do r. 1786 na 21 čísel domů obytných. Kněžna Marie Karolina zemřela r. 1784 a dědil po ní syn její Jan Josef kníže Khevenhüller. V následujících letech byly statky Ratboř, Sedlov, Pašinka a Skalice v nestálé držbě, neboť r. 1793 koupil je od knížete Khevenhüllera kníže Maxmilian Thurn-Taxis, generálmajor, r. 1798 svob. pán Rüdiger z Stilfriedu a Ratenic; r. 1800 Václav svobod. pán z Rummerskirchu, až pak r. 1802 nabyt jich trhem za 250.000 zl. Václav Kračmer, forstmistr knížete Windischgrätze na panství Tachovském. Zemřel r. 1809 a zůstavil 4 syny a dvě dcery. Dědicové tito drželi statek Ratbořský na spolek, až jedna z nich, Barbora Kračmerova, vdavší se za Josefa Polze, statku sama se ujala a podíly ostatních dědiců vyplácela. Po ní dědila r. 1841 dcera její Terezie Polzova, jež po čase vdala se za rytíře Eduarda Cecingara z Birnic. (Som. Časl.) R. 1856 poplužní dvůr panský od základů nově vystavěn, a r. 1857 zbudován tu veliký panský cukrovar na spolek se švýcarským průmyslníkem Oldřichem Huberem. Leč pro nepříznivé okolnosti různého druhu přišel statek Ratbořský, který obsahoval 1567 jiter panských pozemků výborné jakosti, k rozptýlení na své prvotní části; neboť během r. 1885 odprodány jsou statky Pašinka, Sedlov a Skalice úhrnem za 507.700 zl. a konečně r. 1890 koupil Radboř i s cukrovarem od mladého Eduarda rytíře Cecingara z Birnic p. Bernard Mandelik, velkoobchodník v Kolíně.

Pivovar Ratbořský zařízen byv na várky po 12 sudech, zašel nedlouho po r. 1870. Jakož ves Ratboř r. 1785 čítala 21 čísel, r. 1840 zde bylo 26 čísel a 205 duší, r. 1857 27 č. a 269 duší, r. 1880 však čítalo se již 318 obyvatel v 27 domích.

Před válkami Napoleonskými u Radboře a Sedlova pěkné granáty se vybíraly a do Kolína dopravovaly. Hluboké jámy svědčící o tomto těžení spatřují se posud „V Jordánu“ u Sedlova a „V granátnici“ u Radboře. Granáty tu nalezenými vyzdobena je monstrance kostela v Radboři. Pěkné skvosty z granátů těchto (šesteronásobnou šňůru granátů kolem krku, náramky, jehlice a j.)

měla majitelka velkostatku Radbořského baronka Terezie Cecingarová z Birniců, a pak Josefa Červinková, majitelka hostince v Radboři. (Kr. školní. Viz též DK. II, 293.)

Kostel sv. Václava.

Farní kostel uvádí se v Ratboři již r. 1352, kdy odváděl 6 grošů pololetního desátku papežského. (RDP.) Do válek husitských jmenují se při něm faráři: Pavel, kterýž r. 1362 sesazen pro některé viny své, a po něm kněz Jakub, potom Petr, za něhož zavázal se r. 1380 vladyka Václav z Pašiněvsi, že bude při faře držeti kaplana, který by uměl česky (SA. II. 69.), 1386—89 plebán Václav, dále Kříž (1389—93), kněz Mílek (1393—1402), Mikuláš z Doupova (1402—1417) a posléze kněz Jan.

Potom se fara v Ratboři nepřipomíná, až o hraběnce Lidmily Františce z Lobkovic zvidáme, že obnovila r. 1673 kostel v Ratboři, v němž osobní kaplan její P. Karel Pistorius administroval do r. 1693; leč již r. 1713 byl chrám filiálkou děkanství v Kolině. (AZ. Časl. 73.). Sešlý chrám opraven a rozšířen za kněžny Khevenhüllerové (1770) a opatřen novou vysokou zvonicí s baňatým krovem. Potom stal se filiálkou fary Suchdolské, až pan Václav Kračmer zřídil při něm vlastního lokalistu (1808). Byl to František Aisner, druhdy kaplan v Bikáni (1808—24); po něm tu působili: P. Jos. Al. Schintag (1824—29), Karel Syruček (1829—32), František Al. Blažek (1832—43) a Josef Feifar, kterýž r. 1856 stal se prvofarářem. Po smrti jeho ustanoven Václav Fialka (1868—88) a potom František Tauchman. (Kr. farní.)

Kostel sv. Václava jest jednodílná budova s trojbokým chórem. Stěny choru jsou zevně hladké, v rozích mnohoúhelníků podepřené pilíři bez ústupků. Hrany věže o cibulovité bání jsou vyduťaté, na nich polosloupky nesou římsy dělicí. V bocích spatřuje se po třech párech barokových oken. Loď má strop rovný, vítězný oblouk polokruhovitý; klenbu kněžiště tvoří polokopule s lunetami, tak že jen základ zdi východní, okno v choru a vchod do sakristie zbyly ze starší stavby gotické. Celá budova r. 1897 slušně obnovena.

Ve věži visí 3 zvony. Nejstarší (průměr 0·94, výška 0·76 m) pochází od Ondřeje Ptáčka (1470—1513) a nese při koruně nápis:

ego campana nunciam pro nunciavit: per magistrum
andrea ptac. ꝛ mter glorie criste veni nobis cum pacu. n.

Druhý (0·45—0·38) ulil 1713 Zacharias Tietrich v Praze, třetí (0·48—0·38) Jan Jirí Kühner tamtéž. (MS. 89.). Před kostelem postavena Apotheosa sv. Jana N. hrubého provedení. Na podstavci erb Věžníků z Věžník.

Sedlov a Těšinky.

Vesnice Sedlov položena jest jihozápadně od Radboře na mírném návrší (339 m). Na jihovýchod od ní počíná pěkné údolí „Jordán“ zvané. K Sedlovu přiléhá opodál na jihozápadu osada Těšinky (374 m). Leč obě vsi před časy měly společné jméno Sedlov, jakož podnes tvoří jednu obec politickou, ač držbou byly od sebe dlouho odděleny.

Sedlov a Těšinky čítají (1890) 53 domy se 345 obyvateli Čechy (130 na 1 km²). V Sedlově čítají se 33 d., 215 ob., na Těšinkách 20 d. a 130 obyv. Mužů jest 170, žen 175; svobod. 99 m. 94 ž., ženat. a vdan. 68 m., 67 ž., ovdov. 3 m., 4 ž., katol. 344, evang. helv. 1. čísti a psátí znalo 120 m., 117 ž., jen čísti 1 m., 5 ž., neznalo 49—33 m., 53—37 ž.; v státi do 16 let 71 m., 59 ž., produk. 83 m., 99 ž., přes 60 let 16 m., 17 ž.

Dle zaměstnání jsou v Sedlově: hostinský 1, kovář 1, obuvník 1, krejčí 1, truhlář 1, rolníků 14, ostatní dělný lid. Na Těšinkách: hostinský 1, obuvník 1, sadař 1, rolníků 7, ostatní dělný lid.

Kat. rozloha zabírá 2.64 km². Rolí 215 ha, 17 a, 13 m², luk 14 ha, 16 a, 74 m², zahrad 5 ha, 32 a, 65 m², pastev 18 ha, 97 a, 14 m², lesů 2 ha, 4 a, 25 m², zastav. 2 ha, 69 a, 36 m², cest atd. 5 ha, 64 a, 94 m². Obci náleží 4 ha, 44 a, 78 m², velkostatku 119 ha, 64 a, jednotlivcům ostatní.

Půda pozemků jest hluboká štěpná červinka.

R. 1897 napočetlo se: 18 koní, 178 kusů hověz. dobytka, 4 kozy, 36 vepřů.

Sedlov a Těšinky jsou místní a katastrální obci, přifařeny a přiškoleny jsou k Radboři. Stanice železniční jest v Radboři, poštovní v Suchdole a telegrafní v Kolině.

R. 1898 platilo se daní K 2195.58, obecních přírůžek 15⁰/₀.

V Sedlově jest all. velkostatek Jos. a Kateř. Hraňavých. Čistý výnos 4192 K, vklad 210.000 K.

Názvy tratí:

Role: Na okrouhliku, Ve staškách, Na kopě, Na kolibce, V hluboké, Na Sukdolce, Na hradě.

Luka: V Jordáně, V hluboké, Paviřv dólík, Ve staškách, Sukdolka.

Paměti.

Poprvé dovidáme se o Sedlovu k r. 1457, kdež paní Markéta Písecká, vdova Jana Doupovce z Prahy, plat svůj, který měla zjištěný na Sedlově, Kořenících, Bořeticích a jiných vseh, darovala dceři své Martě. (PDZ. II. 288.) K r. 1465 čteme, že zemřela Elška, dcera Prokopa ze Suchdola, zůstavivši statek svůj v Sedlově a Bořeticích jako odúmrt komoře královské, načež král Jiří ten statek daroval Martinu ze Dříně. (DD. 16 f. 368.) Týž Martin pak r. 1486 to prodal Janu Hrabáni z Přerubenic na Ratboři a Hlízově. (Tamtéž.) V 16. století shledáváme, že jedna část Sedlova, svobodná krčma a dvě chalupy, nyní víska Těšinky, náležely ke statku Suchdolu, a tak zůstávalo do r. 1695. — Ostatní Sedlov, dvůr poplužní s dvory kmectví a chalupami, držel v první polovici 16. století vladyka Beneš z Vilémovce, jenž byl měšťanem v Hoře a r. 1516 jmenuje se mezi tamějšími šepmistry; po něm pak syn jeho Jindřich z Vilémovce a na Úmoníně, maje od r. 1534 manželku Kristinu z Prachňan, a r. 1542 ten statek svůj Sedlovský znovu dal vložit do zemských desk nových. (DZ. I L 19.) Ježto však zemřel bez potomků, vládla tím statkem matka jeho Kateřina z Dřeniček. Jsouc věkem sešlá, r. 1553 darovala Sedlov svým dvěma dcerám na spolek, a sice Anně, manželce Jana Vhyzdery, JMC. rychtáře v Hoře, a Kateřině, manželce Víta Bydžovského, písaře u komorního soudu v Praze; leč neměly ten statek prodávati. (DZ. 11 J 12.) Obě dcery držely Sedlov jen do smrti matčiny, a roku 1559 prodaly ho paní Leonoře z Rokyc, manželce Václava Hrabáně z Přerubenic a na Pečkách. (DZ. 13 H 16.) Po té paní sdělila Sedlov r. 1567 dcera její Anna, leč r. 1575 pustila ho za 750 kop č. svému manželovi Adamu ml. Věžníkovi z Věžnic, který tu, tušíme, tvrz vystavěl. (DZ. 18 P. 17.) Však již r. 1579 vidíme Sedlov v držení vladyky Václava Vlka z Kvítkova, jenž zde hospodařil do r. 1600, kdež trápen byv dnou zemřel. Marnotratný syn jeho Jindřich brzy prodal Sedlov svému sousedu, Václavu Voděradskému z Hrušova na Ratboři a Dobřeni a potom prohráv strženě peníze, jako tulák a pobuda chodil po krajích, až r. 1620 zemřel v Hoře. (DP. II.)

Pan Voděradský koupil Sedlov za vydlužené peníze; zemřel pak již r. 1606, dříve než větší díl dluhu stačil umořiti. Dcera jeho Kateřina, manželka Ondřeje Hornáteckého z Dobročovic, chtěje se onoho dluhu zbaviti, r. 1607 prodala Sedlov za 4000 kop